

Ramparzh Gwenrann. sk. © Chantal de Bruijne

Gwenrann, kreñvlec'h an holen Guérande, la forteresse du sel

Bro an dour eo **gourenez** Gwenrann. Par eo d'un enezenn, etre al Liger er c'hreisteiz, ar Gwilen en hanternoz, ar **meurvor** er c'hornôg, kelc'hiet gant **geunioù** ar Briver, **paludoù** ar Mes ha reoù Gwenrann ha Bourc'h-Baz.

Ur vro gozh anezhi

Adalek 5000 a-raok J.K. e oa annezet ar gourenez, ur **bochad peulvanoù** ennañ. En **Oadvezh an Houarn** e oa rannet ar vro etre Gwenediz en hanternoz ha Namnediz er c'hreisteiz. Ul lec'h **tonket** d'ar **c'henwerzh** e oa d'ar c'houlz-se ha gwir eo hiziv c'hoazh. Adal ar 6^{vet} kantved e oa aet Warokll, roue "Gwened", da vestr ar vro ha staliet ur **chapel-vadeziñ** gantañ, e-lec'h m'emañ **Iliz-chabistr** Sant-Albin hiziv. E-kreiz an 9^{vet} kant-

ved e oa Gwenrann e penn un "**eskopti** da c'hortoz". Ur **skolaj chalonied** a oa enni hag a roe pouez bras d'ar gêr. Ur **c'hreñvlec'h** e oa kêr Wenrann ivez, e penn ur vro birvidik ha pinvidik, ur galloud bras ganti, **keit ma** oa **dizalc'h** Breizh.

E-kerzh **Brezel an Hêrezh**, er 14^{vet} kantved, e oa bet **drouklazhet** miliadoù a dud gant soudarded **Charlez Bleaz**, a-du gant roue Bro-C'hall. Tan a oa bet plantet en tiez hag en Iliz Sant-Albin, enni kêr aet da **glask repu**. Goude trec'h Yann IV en doa divizet hemañ gwareziñ **mort** Gwenrann gant **mogerioù-kreñv**. Gant eil **feuremglev** Gwenrann e 1381 e oa bet lakaet **ne oa ket perzh Dugelezh** Breizh er brezel etre Bro-C'hall ha Bro-Saoz. Eured an dug Yann IV ha Janed Navarra a oa bet lidet e 1386 e kêriadenn **Salieg**, ul lodenn eus Gwenrann hiziv.

gourenez° (gourinzi)	presqu'île(s)
meurvor(ou)	océan(s)
geun°(ioù)	marécage(s)
palud(ou)	marais salant(s)
bochad(ou)	masse(s) de peulvan(ou)
megalithe(s)	
Oadvezh an Houarn	Âge du Fer
tonket	(pré)destiné
kenwerzh	commerce
chapel°-vadeziñ	baptistère(s)
(chapeliou-badeziñ)	
iliz°(ou)-chabistr	collégiale(s)
eskopti(ou)	évêché(s)
skolaj(ou) chalonied	collège(s) de chanoines
kreñvlec'h(ioù)	fort(s), forteresse(s)
dizalc'h	libre, indépendant
Brezel an Hêrezh°	la Guerre de Succession
drouklazhañ	assassiner
Charlez Bleaz	Charles de Blois
klask repu	chercher refuge
mort à fond, à mort	
mogerioù-greñv (mogerioù-kreñv)	rempart(s), muraille(s)
feuremglev(ioù)	traité(s)
bezañ perzh	prendre part
dugelezh°(ioù)	duché(s)
Salieg	Saillé

Mat da c'hoût :

La langue bretonne se parle au pays de Guérande dès le 6ème siècle et reste une langue vernaculaire jusqu'au début du 19ème. Le breton de Guérande, proche du vannetais, est un véritable dialecte à part entière et fut parlé jusqu'aux années 1960. Il a influencé le gallo et le français local. Ici, on va "dourer son palud" habillé en "séguéran" (sae Gwenrann, habit traditionnel) pour charger son "karrikel" de sel...

Ar ramparzh

Duged diwezhañ Breizh o doa graet eus kêr Wenrann ur gwir greñvlec'h, gant ur pezh ramparzh 1 430 metr anezhañ. Brasoc'h eget hini Carcassona eo gant peder dor-dal, dek tour kreñv, ur mell **foz-difenn** hag ur **vali** ledan tro-dro dezhañ. **Nevesaat** eo un dam vras eus ar ramparzh, etre tour Sant-Yann hag hini Santez-Anna, en-dro da dor Sant-Mikael. Dor pennañ ar gêr eo homañ, **peursavet** e kreiz ar 15^{vet} kantved. Pa bourmener war an tamm-se eus ar voger veur, a-us d'an nor, e treuzer eil **solier** al lojeiz : ennañ e vez staliet ur **mirdi** eno da vont war roudoù ar **varc'heien**, da **ziduañ** ar vugale koulz hag ar re all.

Lec'hioù heverk all

Estreget dirak dor Sant-Mikael e c'hallit **ba-mañ** ! Peadra zo da chom **boemet** ivez dirak an teir dor all : hini Salieg, a sko war palud ha kêriadenn Salieg, dor Bizien hag hini Gwened. An hini goshañ eo homañ, peursavet en 13^{vet} kantved. E kêr e weler tiez **meurdezus** bet savet gant **greunvaen** an aodoù **nes**, adalek ar 17^{vet} kantved. Un hanter eus an tiez e-barzh ar ramparzh zo eus ar mare-se. Ken heverk all eo Iliz-chabistr Sant-Albin, bet **rummet monumant istorel** e 1840. E diavaez ar ramparzh

Milin-avel Kreneur pe "Milin an Diaoul". sk.Selbmay ©©© 3.0

foz(ioù)-difenn	fosse(s) de défense
bali°(ou)	boulevard(s)
nevesaat	rénover
peursavet	parachevé
solier°(ou)	étage(s)
mirdi(ou)	musée(s)
enklask(ou)	enquête(s)
marc'heg (marc'heien)	chevalier(s)
ziduañ	divertir
heverk	remarquable
bamañ	s'émerveller
boemañ	fasciner
meurdezus	majestueux
greunvaen	granit
nes	proche
rummet monumant istorel	classé monument historique
puilh	abondant
mojenn°(ou)	légende(s)

ivez eo **puilh** ar savadurioù kaer, evel Kouent an Ursulinezed ha "Milin an Diaoul", Milin-avel Kreneur. Ur **vojenn** zo stag outi. Youenn Kerbig a oa ur **miliner** paour peogwir ne droe ket rod e vilin : savet e oa bet er **goudor** etre div **dosenn**. Un **emglev** en doa kinniget neuze an diaoul d'ar miliner : adsevel a raio ar vilin a-bezh e penn an dosenn en un nozvezh, a-raok kan ar c'hog, en eskemm da **ene** ar bugel e oa e kof gwreg Youenn Kerbig. Fuloret-ruz e oa an itron Kerbig war-lerc'h he gwaz. Un **tantad** ken bras he doa graet en noz-se m'en doa kredet ar c'hog e oa **tarzh-an-deiz**. Kanet en doa neuze a-raok ne vefe diblaset **maen** diwezhañ ar vilin. En e blas o doa lakaet **ar re Gerbig** un **delwenn** eus **ar Werc'hez Vari** ha **steuziet** e oa an diaoul.

Arouez an holen

Eus an dour en-dro dezhi eo deuet he galloud gant Gwenrann : ar c'henwerzh pell hag an holen, un danvez bet **hollbouezus** er **Grennamzer**. Ken pouezus hag **arouezius** eo an holen hiziv c'hoazh, dastumet e paludoù ken bev ha biskoazh. Ur bochad zo dre ar vro. E Bourc'h-Baz e c'hallit gweladenniñ Mirdi ar Paludoù e brezhoneg.

pelec'h
emañ?

amañ

Gwenrann

E Bro-Naoned (departamant al Liger-Atlantel)
Poblañs : 15722 annezad e 2012.
Gorread : 81,44 km².
Kêrioù gevellet : Dollgellau e Kembre, Dinkelsbühl en Alamagn, Castro Marim e Portugal hag Almagro e Spagn.
Kenderc'hadur holen : 15000 tonennad ha 300 tonennad flour-holen.
Ur skol Diwan zo e kumun Gwenrann hag unan all er gourenez, e Sant-Nazer.

An amzer zo ur perzh dibar eus paludoù Gwenrann (keitadoù bloaz) :

- glav : dindan 700 mm (ul lec'h eus ar sec'hañ e Frañs)
- heol : 2000 eurvezh (1650 e Strasbourg)
- rev : 18 devezh (40 en Naoned)
- latar : 25 devezh (78 e Bourdel)

E-touesk ar 65 lec'hanv e kumun Gwenrann (kêriadennoù kozh) ez eus 28 zo **Ker-** en o anv ha 14 all zo brezhonek orin o anv (Mené, anvioù gant **Bre-**).

miliner(ien)	meunier(s)
goudor(ou)	lieu(x) abrité(s)
tosenn°(ou)	butte(s)
emglev(ioù)	accord(s)
ene(ou)	âme(s)
tantad(ou)	grand(s) feu(x), brasier(s)
tarzh-an-deiz	l'aube
maen (mein)	pierre(s)
ar re Gerbig	les Kerbig
delwenn°(ou)	statue(s)
ar Werc'hez Vari	la Vierge Marie
steuziañ	disparaître
hollbouezus	de toute importance
Krennamzer°	Moyen-Âge
arouezius	symbolique
gorread(ou)	superficie(s)
gevellet	jumelé
kenderc'hadur(ioù)	production(s)
flour-holen	fleur de sel
keitad(ou)	moyenne(s)
rev	gelée (climat)
lec'hanv(ioù)	toponyme(s)